

ԹՈՎՄԱ ԱՐԹՐՈՒՆԻ

ԲՆԱԳՐԱԿԱՆ ՍՐԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մ. Աթոռոյս Թ. 1 ձառնարկին Գ. Հա-տորին մէջ (էջ 267ա-270բ) կը գտնուի «Վո-կայութիւն Սրբոյն Գէորգա Ականցոյ եւ Որբոյն Ոսորմա, որ ի Գարեղեան տոհմէն, որք նահատակեցան յաշխարհիս Հայոց, ի ձեռաց անօրէն իշխանին Իսմայելացոց, որ-բում Բուխայն կոչէին»։

Այս վկայարանութիւնը իր կարգ մը մասե-րուն մէջ Համընթաց Թովմա Արծրունիի Պատմութեան (Տպ. Պատերազմ, էջ 140-142, եւ 168-172), իսկ երեք տեղ ալ ունի բաւական ընդարձակ Հատուածներ իրեն յա-տուկ։

Մեր կողմէ կատարուած բաղդատութիւն մը ցոյց տուաւ թէ ներկայ վկայարանու-թեան միջոցաւ կարելի է ուղղել կարգ մը սխալներ Թովմայի Պատմութեան մէջ։ Կա-րելոր նկատուած այդ տարբերութիւնները եւ յաւելուածական Հատուածները կը ներ-կայացնենք ստորեւ յօդուած մեր բանասի-րաց։

1

Թ. էջ 140.— «զկանայս եւ զմանկունս իւրեանց տեսին»։

Լուսանցքի Ժառութիւն. «թերեւս՝ տաճէին»։

Ճ. էջ 267բ.— «տէին»

2

Թ. էջ 140.— «եւ առ չժուտեալ այնպիսի փտանդաւոր նեղութեան»։

Ճ. էջ 267բ.— «եւ չժուտալ այնպիսի փտանդաւոր տեսութեան»։

3

Թ. 140.— «մերկացեալ զգութեան յարձա-կեցան ի վերայ երկմարացն»։

Ճ. 267բ.— «մերկացուցեալ զտեսերս յարձակեցան ի վերայ զերկմարացն»։

4

Թ. 140.— «Հանդերձ ընտանիք իւրեանց զերծին ի նոցանէ եւ անցուցին ընդ պա-հակ ձորոյն յամրական կողմանս լերին»։

Ճ. 267բ.— «Հանդերձ ընտանեաւքն զեր-ծուցին որդէս զոյխարս ի գալլոց եւ անցու-ցին յամրակողմանս լերին»։

5

Թ. 140.— «Զոր առեալ զարան ստիպեաց ի բաց կալ»։

Ճ. 267բ.— «զոր ածեալ զառաջեաւ զար-սրն ստիպէին ի բաց կալ»։

6

Թ. 140, վերջին տող.— «Գաբաէլեան»։

Ճ. 268ա.— «Գարեղեան»։

7

Թ. 141.— «ինքն տաճիկ»։

Ճ. 268ա.— «եւ ինքն տաճիկ Հաւատով»։

8

Թ. 141.— «եւ զլմբունեալն ստիպէին, զի որք ի բաց կացցեն ի Քրիստոսէ՝ եւ մի մեռ-ցին»։

Ճ. 268ա.— «եւ զլմբունեալն ստիպէին ի բաց կալ ի քրիստոսական Հաւատոցն եւ մի մեռանել»։

9

Թ. 141.— «զնգնութիւն մահու»։

Ճ. 268ա.— «զնգնութիւնն մարտիրոսա-կան մահուամբ»։

10

Թ. 141.— «Իսկ Վահրամ տեսանէր զնա մերձ առ սպանդանոցն, այն ինչ տուր ի վե-րայ բերեալ զահհին՝ ձայնէ բարձր եւ առէ»։

Ճ. 268ա.— «Իսկ սպաթուռն այն ուրա-ցող, երեցս թշուառական եւ ողորմելին, տեսանէր զնա մերձ առ սպանդանոցն, այն

ինչ սուր ի վերայ նորա բարձեալ դահի-
ճրն, ձայն երարձ առ դահիճն եւ ասէ՛ս :

11

Թ. 141. — «Մուրեցուցանել զիս ի հաւա-
տէն Քրիստոսի» :

Ճ. 268բ. — «Մուրեցուցանել զիս ի հաւ-
տէն Քրիստոսի» :

12

Թ. 141. — «առաջի չօր իմոյ որ յերկինս
է. արդ ի բաց զնա, աբ դու, ես մեռանիմ
վասն Քրիստոսի : Եւ վազէր ընդ բանակն,
կանչէր, հնչէր, շարժէր զձեռնն եւ ասէր» :

Ճ. 268բ. — «առաջի չօր իմոյ որ յերկինս
է : Եւ իբրեւ կարի ստիպեաց զնա ապաթուռն
այն ուրացող, կրճաէր զատամուռն ընդդէմ
նորա եւ ասէր. Ընդէ՛ր մոյխ շուն եւ հաշեւ
յանդուզն եւ անամօթ լիբր երեսաւք, զի ես
քրիստոնեայ եմ՝ հաւատացեալ ի Ս. Երրոր-
դութիւնն : Եւ ես վերարեբիմ զոր ասաց Ե-
րեմիա մարգարէն. Որ հանէ զպատուականն
յանարգէն բերան իմ եղիցի : Եւ դու բերան
ես սատանայի, զի նա քեւ բարբառի, զի դու
նորա ցանգայի անաւթ զտար եւ զիշխանն
մատնեալ ետուր ի ձեռս Թշնամեացն : Արդ
կամիս զիս մրիպեցուցանել ի հաւտէն Քրիս-
տոսի. ի բաց զնա դու ամբարշտեալդ յԱ-
տուծոյ : Ես պատրաստ եմ ի մեռանիլ վասն
անուան Տեսուն : Եւ վազեալ ի բանակն աղա-
ղակէր ի ձայն բարձր եւ շարժէր զձեռն եւ
ասէր» :

13

Թ. 142. — «ձերժեւոյ մերժէ» :

Լս., «մերժեացէ» :

Ճ. 268բ. — «մերժեաց» :

14

Թ. 142. — «եւ ամենեքեան որ պահի-
ցեն...» :

Ճ. 268բ. — «եւ զամենեանն որ պա-
հեն...» :

15

Թ. 142. — «տուն աղօթից կոչեսցին» :

Ճ. 269ա. — «տուն աղօթից կոչեսցին» :

16

Թ. 142. — «որ օրհնեսցի վերայ երկրի՝
գրեցաւ յիշատակարանս սրբոյն» :

Ճ. 269ա. — «որ օրհնեսցի ի վերայ երկ-
րի : Եւ ամենայն, որ լուսից զոր ինչ արար
Վահրամ ապաթուռն, քարինս կոտեալ նը-
զովս զհետ արկցէ, եւ երիցս Թշուռական
զնա կարգացէ : Նոյնպէս եւ Հասանա, որ
Ալեա որդին ճանաչէր, որ էր ընդ մատնիշս
իշխանին, եւ ըստ արժանի վաստակոց իւրոց
եկին Հասին նմա բարկութիւնք յԱտուծոյ,
եւ անգաւ յախտ անհնարին, եւ ուռուցեալ
հերձաւ ընդ մէջ, եւ հեղաւ ամենայն փոր
նորա հանդոյն Յուդայի մատնիշի. զի ար-
ժանի էր նա յայնց հատուցմանց, զի ըստ
ձախողակի հատուցման վաստակոցն յետս
րնդէմ զհատուցումն արձուցուն : Զոր ինչ
զործեաց Բուխաւ ի Դմիւն քաղաքի, եւ յի-
շատակ վկայիցն որ ի նմանէ կատարեցան
եւ պսակեցան ի Քրիստոսէ : Անաւրէն դաւ-
րաւարն Բուխայ իբրեւ արար եւ կատարեաց
զամենայն կամս յարութեան ի վերայ աշ-
խարհիս Վասպուրականի : Եւ զնաց եմուտ
նա ի Դմիւն քաղաք (Հմմտ. Թ. Արժրունի,
էջ 168) :

17

Թ. 169. — «ի հաւատէն Քրիստոսի» :

Ճ. 269բ. — «ի հաւտէն Քրիստոսի» :

18

Թ. 170. — «առանց բուժելի կատաղու-
թեանն» :

Ճ. 269բ. — «առ անբուժելի կատաղու-
թեանն» :

19

Թ. 172. — «որք ես արք Թուով է : Եւ կա-
տարեցան սուրբ վկայքն ՅԲ [== 853] Թուա-
կանին» :

Ճ. 270բ. — «որք էին գլխաւորքն ի նո-
ցանէ Թուով եւթն : Եւ այլք ընդ նոսա նա-
հատակալիցք աւելի քան զհարիւր եւ յիսուն
այր որոց անուանք նոցա գրեալ են ի դպրու-
թիւն կենաց : Զոր երանելի կաթողիկոսն
Հայոց Յոհաննս սահմանեաց սաւանն զաւր
յիշատակի նոցա տարեւորական պատուով
ի քսան եւ ի հինգն մեհեկի ամսոյ, ի փառս
ամենակալին Աստուծոյ չօր եւ Որդո եւ
Հոգոյն Սրբո, այժմ եւ...» :